

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara figyelemmel kíséri a COVID-19 járvány hazai hatásait

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara (BKIK) a koronavírus-járvány miatt kialakult rendkívüli helyzet bejelentésétől kezdve figyelemmel kíséri a gazdasági környezet változásait és a fővárosi kis- és középvállalkozások reakcióit, hogy támogathassa a vállalkozások fennmaradását és veszteségeik minimalizálását. Az átfogó kutatás során 21 piaci ágazatból összesen 3440 fővárosi céget kérdeztek meg, ezek 80 százaléka mikrovállalkozás, 12 százaléka kisvállalkozás, 5 százaléka közepes vállalkozás, 3 százaléka pedig nagyvállalat volt.

Rövidtávú hatások: keresletcsökkenés és megszorítások

A kutatás eredményeiből kiderült, hogy a válság a vállalkozások túlnyomó többségére (93%) negatív hatással volt, nyertes iparágakról gyakorlatilag nem beszélhetünk. A legsúlyosabban érintett gazdasági ágazatok a szállás/turizmus, a személyszállítás/taxi, a textil-, a ruha-, a bőripari és a művészi kézműves osztály, a szépségipar, a művészet/szórakoztatás/kultúra/sport/szabadidő és a gépipar voltak. Különösen aggasztó az a tény, hogy minden ötödik vállalkozás értékelte nagyon súlyosnak, szinte kilátástalannak a helyzetét. A teljes mintát tekintve a belföldi kereslet csökkenése, több ágazat esetében gyakorlatilag a teljes megszűnése jelenti a legnagyobb problémát, míg 36 százalékuknál a munkakörülmények átalakulása, 22 százalékuknál pedig a külföldi kereslet csökkenése a legsúlyosabb károsító tényező. A legsérülékenyebbek a mikrovállalkozások, amelyek sokszor családi vállalkozás keretében működnek, jelentős részük csak 1–2 főből áll, és minimális tartalékokkal rendelkezik. A kevésbé érintett cégek a nagyobb vállalkozások köréből kerülnek ki, amelyeknek pénzügyi stabilitása lényegesen jobb, de az eredmények alapján egy elhúzódó válság akár a közepes vállalkozások jelentős részét is bajba sodorhatja.

A túlélés érdekében öt budapesti vállalkozásból négyenél történt valamilyen megszorító intézkedés. A leggyakoribb – részben kikényszerített, részben önkéntes – válságreakció a vállalkozás részleges, esetleg teljes bezárása, a működés szüneteltetése volt. Ez leginkább az 50 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató, illetve a kereskedelmi és kézműipari tagozathoz tartozó cégek esetében fordult elő (a leginkább érintett szektor a szépségipar volt, ahol a vállalkozások 79%-a kényszerült erre a lépésre). A munkaidő és/vagy a létszám csökkentése legrosszabb esetben elbocsátást jelentett (14%), de voltak, akik fizetés nélküli (17%) vagy fizetett (10%) szabadságra küldték az alkalmazottakat. A nagyvállalati körben a cégek 60 százalékánál történtek megszorító intézkedések, melyek elsősorban a munkarend megváltoztatását érintették.

Várakozások a közeljövőre

A jövőt illetően a vállalkozások egy legjobb és egy legrosszabb scenárióra vonatkozó becslést is adtak. A 3 hónapról vonatkozó előrejelzések azt mutatják, hogy a

cégek alapvetően borúlátóak: a legjobb esetben is 51 százalékos forgalomcsökkenést jósolnak a járvány előtti időszakhoz képest, míg a legrosszabb esetben 77 százalékos visszaeséssel számolnak. Az elbocsátásokra és a munkaidő vagy bérek csökkentésére vonatkozó prognózisok szintén a kisebb, 3–50 fős cégeknél a legkedvezőtlenebbek: ők 15–46%-os elbocsátási arányt, és az alkalmazottak 34–65 százalékánál életbe lépő fizetés/munkaidő csökkentést jósolnak.

A kutatás egyik legfontosabb megállapítása, hogy a fővárosi cégek nagyon kevés tartalékkal rendelkeznek, ami meglehetősen instabil likviditási alapot biztosít számukra ebben a hasonló rendkívüli helyzetben: 16 százalékuknak már most elfogytak a tartalékai, ha pedig további minimum 4 hónapig sem enyhülnek a korlátozó intézkedések, akkor segítség nélkül már a vállalkozások kétharmada maradna tartalék nélkül. Hat hónapnál hosszabb válság esetén a budapesti vállalkozásoknak már alig 8 százaléka lenne arra képes, hogy önerőből fenntartsa magát.

Sok cég túléléséhez elengedhetetlen az állami szerepvállalás – ezt tükrözik a finanszírozási forrásokra vonatkozó válaszok. A saját tartalékon és állami támogatáson túl legtöbbször hitelfelvételben gondolkodnak és kintlévőségeik beérkezésével számolnak.

Elvárt intézkedések

A vállalkozások minden olyan segítséget hasznosnak tartanak, amely által vagy plusz bevételekhez juthatnak (például vissza nem térítendő támogatás vagy – a németországi Kurzarbeit mintájára – egy, a rövidített munkaidő miatt kieső bérek pótlását szolgáló folyamatos juttatás formájában), vagy mentesülnek a fizetési kötelezettségeik alól (járulékok és adók csökkentése, elengedése, hitelmoratórium, bérleti díjak átvállalása).

Az BKIK által kidolgozott és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK), valamint a kormány részére átadott stratégiai javaslatcsomag egy Nemzeti Válságkezelő Központ létrehozásán alapul, amely a cégek számára nyújtandó támogatásokat koordinálná. A központ létrehozásának támogatottsága igen magas a fővárosi vállalkozások körében (70 százalék).

A javasolt támogató intézkedések közül legnagyobb érdeklődés a SZÉP kártyán havi 100 ezer forintig adómentesen adható jövedelmek iránt mutatkozik – ezt a cégek fele hasznosnak tartaná.

Az állam által támogatott áron megvásárolható követelések érthető módon azon vállalkozások figyelmét keltették fel leginkább, amelyeknek vannak behajtatlan követeléseik: közülük minden második cég elgondolkodna a szolgáltatás igénybevitelén. Ezen túl a generációváltást szorgalmazó állami szerepvállalást is minden harmadik fővárosi cég hasznosnak tartja.

A BKIK a legfrissebb kutatásai eredményeit is eljuttatja az érdekelteknek, ezzel is segítve a koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet minél hatékonyabb kezelését a vállalkozások fennmaradásához szükséges szakmai és anyagi támogatásának területén is.

A BKIK örömmel tapasztalta, hogy eddigi javaslatainak jelentős része – amelyek sok helyen összecsengenek a területi kamarák javaslataival – visszaköszön a kormányzati intézkedésekben, ami jól szolgálja a budapesti vállalkozók érdekeit. Néhány példa a hosszabbtávú válságkezelés területéről:

- A válságkezelés központosított, a vállalkozók számára jól átlátható megvalósítását kérték. A kormányzati gondolkodás is ilyen irányú, amit több tényező alátámaszt, mint például a válságkezelő alap felállítása, vagy a központi információs portál létrehozása.

- A gazdaság fellendítésére az ország GDP-jéhez is mérhető nagyságrendű pénzügyi forrást javasoltak biztosítani az MNB közreműködésével a valós eredmények elérése érdekében. A kormány által létrehozott gazdasági újraindítási alap az MNB május 4-én indított kötvény- és jelzálogvásárlási programjával megfelel ennek a volumen-elvárásnak és várhatóan ki tudja elégíteni a válságkezelés forrásigényét. Mindemellett a kormány nyitottságot mutat a forráskeret megemelésére is, összhangban a BKIK javaslataival, amennyiben a jelenlegi volumen mégsem lenne elegendő.

- A BKIK javasolta, hogy a válságkezelés különböző szakosított feladatköreiből bizzák a magyar állam és a piac meglévő vállalkozásfejlesztési intézményeire és cégeire. Ez az alapelv tükröződik például a forráshiányossá vált vállalkozások támogatására az MFB Csoport által indított új tőkeprogramokban, vagy a Kormány által a válságkezelésre edukációs területen bevont SEED Alapítvány kezdeményezéseiben.

Mind a belföldi mind a magyar termékek és szolgáltatások iránti külföldi kereslet fellendítésére megfogalmaztak javaslatokat, amelyek a kormányzati intézkedésekben komoly szerepet kaptak.

- Így például a SZÉP Kártya Programmal kapcsolatban a cégek megemelt rekreációs keretösszege, vagy a Szép kártya feltöltést ösztönző adókedvezmények is ezt a célt szolgálják, vagy például az Exim Bank garancia- és biztosítási programokkal megerősített három új terméke, amelyek az exportképes vállalkozásoknak nyújt segítséget az exportpiacokon történő megerősödésben.

- A BKIK javaslataiban nagyon fontosnak tartotta, hogy a válságkezelésben biztosított hitelezési forrásokhoz a meggyengült vállalkozások minél szélesebb köre hozzá is férhessen. Ezen irányelv mentén a Magyar Fejlesztési Bank három, hazai és európai uniós forrású hitelprogramon keresztül összesen 439 milliárd forint keretösszegig hitelezési forrást biztosít a vállalkozások számára. A finanszírozási koncepciók mellett az MFB különböző garanciaprogramokkal is a fenntartható finanszírozást kívánja biztosítani.

- A BKIK továbbra is figyelemmel kíséri a budapesti kis- és középvállalkozási szektor szereplőinek működését, reakcióit a válságra. Azokon a területeken, ahol jelezték, hogy kormányzati segítséget várnak, de még nem történtek intézkedések, továbbra is képviseli a vállalkozók érdekeit, és igyekszik elérni a szükséges válságkezelő intézkedések bevezetését. A BKIK kéri, hogy amennyiben a vállalkozásnak bármi észrevétele, javaslata van, tájékoztassák a BKIK-t a koronavirus@bkik.hu címen.

A BKIK tisztában van azzal, hogy milyen nehéz helyzetbe sodort a jelenlegi válság szinte minden vállalkozást. Bízunk benne, hogy az elért intézkedések segítenek enyhíteni terheiket és támogatást tudnak adni működésük újrászervezéséhez.

Forrás: BKIK közlemény, 2020. május